

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura we Wrocławiu

LWR.410.010.01.2015

P/15/025

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura we Wrocławiu

ul. Marszałka J. Piłsudskiego 15/17, 50-044 Wrocław

T +48 71 711 83 00, F +48 71 711 83 50

lwr@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/15/025 – Kształcenie na studiach doktoranckich.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura we Wrocławiu
Kontrolerzy	Andrzej Siekierka, doradca ekonomiczny, na podstawie legitymacji służbowej nr 16606.
Jednostka kontrolowana	Dolnośląska Szkoła Wyższa we Wrocławiu, ul. Wagonowa 9, 53-609 Wrocław (dalej: „DSW” lub „Uczelnia”).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Prof. dr hab. Robert Kwaśnica, Rektor Dolnośląskiej Szkoły Wyższej we Wrocławiu (dalej: „Rektor DSW”).

[Dowód: akta kontroli str. 1-3]

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna	W DSW stworzono odpowiednie warunki kształcenia na studiach doktoranckich, zarówno od strony formalno-prawnej jak i naukowo-dydaktycznej. Mimo tego, skuteczność kształcenia mierzona za pomocą wskaźnika liczby doktorantów, którzy uzyskali stopień doktora do liczby absolwentów studiów doktoranckich po blisko roku od zakończenia kształcenia, wyniosła zaledwie 5,6% i była w ocenie NIK niska. Również wskaźnik doktorantów, którzy otworzyli przewód doktorski do liczby absolwentów był niezadawalający i wynosił 27,8%. Stwierdzony stan jest o tyle niepokojący, że tylko w latach 2012-2014 na kształcenie doktorantów DSW wydatkowała ze środków publicznych kwotę 2,2 mln zł, pomimo, iż ponosili oni opłaty za możliwość nauki na studiach III stopnia. Środki publiczne na rozwój i kształcenie doktorantów wykorzystano prawidłowo.
Uzasadnienie oceny ogólnej	W DSW stworzono odpowiednie warunki kształcenia na studiach doktoranckich. Wszyscy doktoranci mieli przydzielonych opiekunów naukowych a średnia liczba doktorantów przypadających na jednego opiekuna w badanym okresie wyniosła 1,9 doktoranta. Podkreślić przy tym należy, że przy doborze opiekunów naukowych dla poszczególnych doktorantów brano przede wszystkim pod uwagę deklarację planów naukowych doktoranta, a więc jego zainteresowań naukowo-badawczych. Umożliwiono również doktorantom odbycie praktyk w formie prowadzenia zajęć ze studentami w wymiarze określonym w uregulowaniach wewnętrznych Uczelni i zgodnym z postanowieniami ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. <i>Prawo o szkolnictwie wyższym</i>¹ (dalej: <i>ustawa psw</i>). W DSW prawidłowo wykorzystywano przyznane przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego (MNiSW) środki publiczne na rozwój i kształcenie doktorantów. Rektor Uczelni w wydanych zarządzeniach określił zasady i obszary objęte finansowaniem z otrzymanych dotacji, co miało niewątpliwy wpływ, na gospodarne wydatkowanie środków publicznych. Zdaniem NIK, Uczelnia winna podjąć skuteczniejsze działania, aby zachęcić doktorantów do czynnego uczestniczenia w projektach badawczych finansowanych ze środków Narodowego Centrum Nauki (dalej: NCN) i Naukowego Centrum Badań i Rozwoju (dalej: NCBiR) bądź innych środków zewnętrznych przeznaczonych dla doktorantów i młodych naukowców, bo dotychczasowy udział w tych projektach był niezadawalający i na tym polu jest jeszcze dużo do zrobienia. Wskaźnik doktorantów, którzy otworzyli przewód doktorski do liczby absolwentów był niezadawalający i wynosił 27,8%. Jest to o tyle istotne, gdyż, pomimo iż doktoranci DSW ponosili opłaty za możliwość nauki na studiach III stopnia, to jednak tylko w latach 2012-2014 wydatkowano ze środków publicznych na ich kształcenie kwotę 2,2 mln zł.

¹ Dz. U. z 2012 r., poz. 572 ze zm.

Częściowym usprawiedliwieniem takiego stanu było, że był to pierwszy rocznik absolwentów studiów III stopnia, który opuścił mury Uczelni we wrześniu 2014 roku.

III. Wyniki kontroli

1. Warunki kształcenia na studiach doktoranckich

Opis stanu
faktycznego

1.1. DSW, jest niepubliczną, akademicką Uczelnią, działającą na podstawie *ustawy psw*. Uczelnia została wpisana w rejestrze uczelni niepublicznych i związków uczelni niepublicznych, pod liczbą porządkową „118” w dniu 30 czerwca 1997 r. Zarządzeniem nr 18/2010 Rektora DSW z dnia 22 kwietnia 2010 r. na Wydziale Nauk Pedagogicznych (dalej: „WNP”) powołano studia czteroletnie III stopnia. W dniu 30 listopada 2009 r. Centralna Komisja do Spraw Stopni i Tytułów przyznała temu Wydziałowi uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk humanistycznych w dyscyplinie pedagogika.

[Dowód: akta kontroli str. 4-89]

Limity przyjęć na studia doktoranckie w latach akademickich 2012/2013 i 2013/2014 określone zostały przez Rektora DSW² i wynosiły po 35 osób w każdym roku akademickim. Warunki i tryb rekrutacji oraz formy studiów na studia trzeciego stopnia określono natomiast w uchwale Senatu DSW na rok 2012/2013 i w zarządzeniu Rektora DSW na rok 2013/2014³. W dokumentach tych wskazano m.in., że: [1] przyjęcie kandydatów na I rok studiów III stopnia następuje na podstawie wyników postępowania rekrutacyjnego, którego elementami mogą być: opinia pisemna opiekuna pracy magisterskiej, opinia pisemna przyszłego opiekuna naukowego/promotora pracy doktorskiej, list polecający, rozmowa kwalifikacyjna, egzamin pisemny lub ustny z wybranych dziedzin, wyniki dotychczasowych studiów, dotychczasowe osiągnięcia naukowe i zawodowe, list motywacyjny; [2] kandydaci winni złożyć oprócz dokumentów formalnych m.in. deklarację planów naukowych (projekt pracy badawczej), krótką prezentację pracy magisterskiej, dokumentację osiągnięć naukowych (publikacje, nagrody, staże, członkostwo w kołach naukowych, certyfikaty językowe; [3] wyniki postępowania rekrutacyjnego są jawne; [4] z przebiegu postępowania rekrutacyjnego każdego kandydata sporządza się protokół zawierający wykaz uzyskanych punktów; [5] po zakończeniu postępowania komisja rekrutacyjna sporządza listę alfabetyczną oraz rankingową wszystkich kandydatów uczestniczących w postępowaniu.

[Dowód: akta kontroli str. 90-104]

W badanym okresie o przyjęcie na studia doktoranckie ubiegało się ogółem 64 kandydatów⁴, z których w wyniku przeprowadzonej rekrutacji przyjęto łącznie 59 osób.⁵ Spośród wszystkich osób przyjętych na studia doktoranckie 28 osób, tj. 47,5% nie miało ukończonego 35 roku życia.⁶

Kontrola losowo wybranych akt osobowych 10 doktorantów przyjętych na studia III stopnia w badanym okresie⁷ (tj. 16,9%) wykazała, że zawierały one wszystkie dokumenty wymagane uchwałą Senatu DSW i zarządzeniem Rektora DSW w sprawie warunków i trybu rekrutacji oraz formy studiów na studia trzeciego stopnia na Wydziale Nauk Pedagogicznych DSW.

[Dowód: akta kontroli str. 105-109]

1.2. Wszyscy doktoranci posiadali swoich opiekunów naukowych od momentu rozpoczęcia studiów doktoranckich. Opiekunowie byli powoływani przez Dziekana Wydziału Nauk Pedagogicznych (dalej: „Dziekan WNP”) zarówno spośród pracowników naukowych Uczelni jak i z innych uczelni na terenie kraju. Byli to członkowie rad wydziałów innych uczelni,

² Zarządzenia Rektora DSW: nr 17/2012 z dnia 17 kwietnia 2012 r. i nr 20/2013 z dnia 23 kwietnia 2013 r.

³ Uchwała Senatu DSW: nr 20/2012 z dnia 17 kwietnia 2012 r. oraz zarządzenie Rektora DSW nr 18/2013 z dnia 23 kwietnia 2013 r.

⁴ W roku akademickim 2012/2013 – 36 osób i w roku 2013/2014 – 28 osób.

⁵ W roku akademickim 2012/2013 – 32 osoby i w roku 2013/2014 – 27 osób.

⁶ W roku akademickim 2012/2013 – 18 osób i w roku 2013/2014 – 10 osób.

⁷ Kontrolą objęto akta osobowe pięciu doktorantów przyjętych w roku 2012/2013 i pięciu w roku 2013/2014

posiadający tytuł profesora, stopień doktora habilitowanego, oraz osoby, które nabyły uprawnienia równoważne z uprawnieniami doktora habilitowanego na podstawie art. 21a ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki⁸. Głównym powodem przydzielenia niektórym doktorantom opiekunów naukowych spoza DSW⁹ był fakt, iż już wcześniej współpracowali oni ze sobą, zanim doktorant podjął studia doktoranckie w DSW.

Według stanu na koniec listopada każdego roku badanego okresu, na studiach doktoranckich kształciło się ogółem 167 doktorantów, z tego w roku akademickim 2012/2013 – 75 osób¹⁰ i w 2013/2014 – 92 osoby¹¹. Opiekę naukową nad doktorantami sprawowało łącznie 90 opiekunów, z tego w roku akademickim 2012/2013 – 36¹² i w 2013/2014 – 54¹³. Efektem tego było, że średnia liczba studentów przypadających na jednego opiekuna naukowego w badanym okresie wyniosła 1,9 studenta, w tym w roku 2012/2013 – 2,1 i w 2013/2014 – 1,7. Największa liczba studentów na jednego opiekuna wynosząca 2,8 studenta wystąpiła na III roku studiów 2012/2013 natomiast najmniejsza 1,4 na I roku studiów 2013/2014.

Przy doborze opiekunów naukowych dla poszczególnych doktorantów brano przede wszystkim pod uwagę deklarację planów naukowych doktoranta, a więc jego zainteresowań naukowo-badawczych, która była jednym z elementów procesu rekrutacyjnego. W przypadkach, kiedy kandydat nie posiadał opiekuna naukowego przed przystąpieniem do rozmowy kwalifikacyjnej, znalezieniem odpowiedniego opiekuna zajmowała się Wydziałowa Komisja Rekrutacyjna ds. studiów doktoranckich, której przewodniczył Dziekan WNP. Kandydat w czasie rozmowy kwalifikacyjnej z komisją prezentował na pierwszym miejscu swoje plany naukowe, zgodnie ze swoimi zainteresowaniami naukowo-badawczymi. Stosownie do powyższych wskazań dobierany był opiekun naukowy spośród etatowych pracowników WNP lub pracowników innych wydziałów DSW, np. Wydziału Zamiejscowego w Kłodzku. Jeśli tematyka proponowanej rozprawy doktorskiej wykracza poza zainteresowania naukowo-badawcze pracowników WNP lub innych wydziałów DSW, wówczas komisja poszukiwała opiekuna na innych uczelniach w Polsce. Sylwetka naukowa każdego opiekuna spoza DSW prezentowana była na posiedzeniu Rady WNP, która w głosowaniu tajnym wydawała opinię dotyczącą powierzenia opieki naukowej proponowanej osobie. Opiekunowie naukowcy doktorantów podpisywali zobowiązanie do sprawowania opieki naukowej nad doktorantem. Do obowiązków opiekunów naukowych należało m.in. dostarczanie pod koniec każdego semestru do sekretariatu studiów doktoranckich zestawień doktorantów, którzy pozostają pod ich opieką naukową a pod koniec każdego roku akademickiego opinii nt. postępów w pracy naukowej poszczególnych doktorantów. Kontrola losowo wybranych akt osobowych 10 doktorantów wykazała, że zawierały one wszystkie ww. dokumenty sporządzone przez opiekunów naukowych.

[Dowód: akta kontroli str. 103-113, 120-125]

1.3. Obowiązek odbywania praktyk zawodowych przez doktorantów w formie prowadzenia zajęć dydaktycznych lub uczestniczenia w ich prowadzeniu (art. 197 ust. 3 ustawy psw) odnotowany został w regulaminie studiów doktoranckich DSW¹⁴ oraz w programie studiów doktoranckich. W programie studiów doktoranckich obowiązującym doktorantów, którzy rozpoczęli studia w 2010 r. i w 2011 r.¹⁵ praktyki zawodowe zostały określone terminem „*trening kompetencji dydaktycznych*”. Przewidziano w nim, iż: [1] doktorant I roku poświęca 15 godzin na przygotowanie się do prowadzenia zajęć poprzez: obserwowanie zajęć

⁸ Dz. U. z 2014 r., poz. 1852.

⁹ W badanym okresie siedmiu opiekunów naukowych spoza DSW miało pod opieką 10 doktorantów.

¹⁰ Na I roku studiów – 29, na II roku studiów – 24, na III roku studiów – 22, na IV roku studiów – 0.

¹¹ Na I roku studiów – 23, na II roku studiów – 27, na III roku studiów – 22, na IV roku studiów – 20.

¹² Na I roku studiów – 16, na II roku studiów – 12, na III roku studiów – 8, na IV roku studiów – 0.

¹³ Na I roku studiów – 17, na II roku studiów – 16, na III roku studiów – 13, na IV roku studiów – 8.

¹⁴ Zarządzenie nr 51/2012 Rektora DSW z dnia 16 października 2012 r. w sprawie Regulaminu studiów doktoranckich oraz zarządzenie nr 34/2014 Rektora DSW z dnia 24 kwietnia 2014 r. w sprawie zmian do Regulaminu studiów doktoranckich DSW, w których zapisano, że praktyki zawodowe miały być realizowane w formie prowadzenia zajęć dydaktycznych wymiarze nie mniejszym niż 10 oraz nie większym niż 90 godzin rocznie.

¹⁵ Uchwała nr 70/2011 Rady WNP DSW z dnia 31 maja 2011 r. w sprawie Programu kształcenia na studiach doktoranckich z pedagogiki (tryb stacjonarny i niestacjonarny) na WNP DSW.

dydaktycznych¹⁶ w wymiarze 9 godzin (po otrzymaniu instrukcji od tutorów¹⁷) a następnie w czasie 6 godzin zajęć z tutorami dokonuje refleksji nad swoim doświadczeniem; [2] doktorant II roku studiów zobowiązany był przeprowadzić od 12 do 15 godzin zajęć dydaktycznych (w zależności od wymiaru godzin przypisanych prowadzonemu przez niego przedmiotowi); [3] doktorant III roku studiów zobowiązany był przeprowadzić 15-30 godzin zajęć dydaktycznych; [4] doktorant IV roku nie miał obowiązku prowadzić zajęć dydaktycznych, gdyż jak wyjaśnił Kierownik studiów doktoranckich WNP uznano, że w czasie wcześniejszych lat studiów zrealizował już minimalną liczbę godzin zajęć (4 x 10 godzin), a poza tym praktykę zawodową (przygotowującą do zawodu nauczyciela akademickiego) realizował w formie swojej pracy naukowej związanej z przygotowywaną dysertacją doktorską.

W programie studiów doktoranckich, obowiązującym doktorantów, którzy rozpoczęli swoje studia w 2012 roku i później zwiększono liczbę godzin na przygotowanie się do prowadzenia zajęć przez doktorantów I roku z 15 godzin do 21 godzin rocznie, natomiast dla doktorantów II, III i IV roku na prowadzenie lub współprowadzenie zajęć dydaktycznych ze studentami określono wymiar godzin, jako co najmniej 12 godzin rocznie.

Jak wyjaśnił Kierownik studiów doktoranckich WNP w kontrolowanym okresie wszyscy doktoranci II i III roku studiów odbywali praktyki w formie samodzielnego prowadzenia zajęć ze studentami (w wymiarze 15-30 godzin rocznie – trening kompetencji dydaktycznych). Obecnie (stosownie do aktualnego programu studiów) wszyscy doktoranci odbywają część praktyk zawodowych w formie prowadzenia zajęć ze studentami, natomiast większość godzin praktyk zawodowych przyjmuje formę współprowadzenia zajęć, aczkolwiek niektórzy doktoranci – wyróżniający się przygotowaniem merytorycznym i dydaktycznym – prowadzą zajęcia całkowicie samodzielnie.

Kontrola losowo wybranych akt osobowych 10 doktorantów wykazała, że wszyscy oni posiadali Zaświadczenia o prowadzeniu zajęć ze studentami lub Potwierdzenie obserwacji zajęć w ramach Treningu koncepcji dydaktycznych.

[Dowód: akta kontroli str. 114-117, 126-169]

W badanym okresie doktoranci WNP poprowadzili samodzielnie ogółem 1 909 godzin zajęć dydaktycznych dla studentów (studiów I i II stopnia) w formie ćwiczeń, co stanowiło 4,7% ogólnej liczby godzin ćwiczeń przeprowadzonych na WNP¹⁸, z tego w roku akademickim 2012/2013 - 903 godziny, tj. 4,6% a w roku 2013/2014 - 1 006 godzin, tj. 4,8%. W ramach zajęć poprowadzonych przez doktorantów 744 godziny, tj. 39,0%¹⁹ zrealizowane były w ramach praktyk, o których mowa w art. 197 ust. 3 ustawy psw natomiast za 1 165 godzin, tj. 61,0%²⁰ doktoranci otrzymali wynagrodzenie stosownie do stawek obowiązujących w DSW. Odpłatne zajęcia dydaktyczne ze studentami, tj. ponad wymiar obowiązkowych praktyk zawodowych prowadziło ośmiu doktorantów, czterech w roku akademickim 2012/2013 i czterech w roku 2013/2014.

[Dowód: akta kontroli str. 114-117, 126-169]

1.4. Dokumentem regulującym zasady przydziału zajęć do prowadzenia przez doktorantów ze studentami było zarządzenie nr 12/2011 Dziekana WNP z dnia 16 grudnia 2011 r. w sprawie przydziału zajęć dydaktycznych do prowadzenia przez doktorantów WNP. Odnotowano w nim m.in., że przydział zajęć dydaktycznych ze studentami doktorantom uwzględnia zainteresowania naukowe doktorantów, ich umiejętności dydaktyczne, kwalifikacje zawodowe oraz potrzeby dydaktyczne WNP. Stosownie do tych zasad procedura przebiegała następująco: [1] Kierownik studiów doktoranckich wysyłał, co roku (w maju) mail do wszystkich doktorantów z prośbą o nadsyłanie do sekretariatu studiów doktoranckich informacji na temat zainteresowań naukowych doktoranta oraz preferowanych zajęć dydaktycznych do prowadzenia w następnym roku akademickim;

¹⁶ Doktorant z zajęć tych sporządza protokół.

¹⁷ Adlunkci WNP specjalizujący się dydaktyce szkoły wyższej.

¹⁸ W badanym okresie na WNP odbyło się ogółem 40 567 godzin zajęć dydaktycznych dla studentów (I i II stopnia) prowadzonych w formie ćwiczeń, z tego w roku akademickim 2012/2013 - 19 545 godzin a w roku 2013/2014 - 21 022 godzin.

¹⁹ W roku akademickim 2012/2013 - 612 godzin, tj. 67,8% i w roku 2013/2014 - 132 godziny, tj. 13,1%.

²⁰ W roku akademickim 2012/2013 - 291 godzin, tj. 32,2% i w roku 2013/2014 - 874 godziny, tj. 86,9%.

[2] z informacji otrzymanych od doktorantów przygotowywano zestawienie zbiorcze, a następnie Kierownik studiów doktoranckich prosił dyrektorów instytutów lub kierowników pracowni o przydzielenie zajęć doktorantom; [3] jeżeli doktorant prowadził zajęcia samodzielnie to były mu one zlecone przez dyrektora instytutu/kierownika pracowni, w przypadku natomiast, gdy doktorant współprowadził zajęcia z opiekunem spośród pracowników etatowych WNP, wówczas opiekun i doktorant dostawali od Kierownika studiów doktoranckich wytyczne do współpracy; [4] z zajęć przeprowadzonych samodzielnie przez doktoranta opiekun sporządzał protokół hospitacyjny, który był brany pod uwagę przy ewentualnym przydzielaniu zajęć do samodzielnego prowadzenia w następnym roku akademickim; [5] pod uwagę brano również wyniki ewaluacji zajęć ze studentami prowadzonymi przez doktoranta. Jeśli wyniki ewaluacji były niskie to doktorant nie otrzymywał zleceń na samodzielne prowadzenie zajęć, lecz jedynie na ich współprowadzenie z pracownikiem etatowym WNP.

[Dowód: akta kontroli str. 114-117, 126-169]

Kierownik studiów doktoranckich w złożonych wyjaśnieniach podał, że doktoranci zgłaszali swoje preferencje dotyczące przedmiotów zajęć prowadzonych ze studentami. Doktoranci I roku – w ramach praktyk zawodowych – dokonują ustrukturyzowanej obserwacji zajęć dydaktycznych. Z oferty DSW lub innych uczelni wybierają swobodnie trzy bloki zajęć (po trzy godziny dydaktyczne). Doktoranci II, III i IV roku studiów prowadzą zajęcia samodzielnie lub współprowadzą je z opiekunem spośród pracowników etatowych Wydziału. W odpowiedzi na list kierownika studiów, kierowany do wszystkich doktorantów w maju roku akademickiego poprzedzającego rok akademicki, w którym doktoranci będą prowadzić zajęcia, doktoranci informują o swoich preferencjach, co do prowadzenia zajęć dydaktycznych ze studentami. Preferencje doktorantów są uwzględniane – w miarę możliwości przez dyrektora instytutu/kierownika pracowni przy zlecaniu zajęć. Na przykład w maju 2012 r. jedna z doktorantek zgłosiła chęć poprowadzenia przedmiotu *Metodyka arteterapii*. Swoje zainteresowania naukowe scharakteryzowała następująco: „arteterapia, psychoterapia przez sztukę, rozwój osobisty poprzez sztukę/twórczość, treningi twórczości, pedagogika twórczości, zajęcia związane ze sztuką – warsztaty, teoria”. Doktorantka przygotowuje rozprawę nt. „Białe kartki w pracy terapeutycznej z dziećmi przewlekle chorymi onkologicznie” – arteterapia, jako terapia integralna przez sztukę/twórczość. Ze względu na jej zainteresowania naukowe i preferencje, co do prowadzenia przedmiotów zlecono jej współprowadzenie przedmiotu *Metodyka arteterapii*.

[Dowód: akta kontroli str. 115-116]

1.5. W badanym okresie w programie studiów doktoranckich na WNP zawarto trzy obligatoryjne zajęcia umożliwiające doktorantom nabycie kompetencji w przygotowywaniu i zarządzaniu projektami badawczymi – szczególnie o charakterze międzynarodowym, a mianowicie: [1] na drugim roku studiów doktoranckich (semestr III, wymiar 12 godzin) zajęcia pn. *Pozyskiwanie funduszy na realizację projektów*; [2] na trzecim roku (semestr V, wymiar 12 godzin) pn. *Zarządzanie projektem badawczym*; [3] na trzecim roku (semestr VI, wymiar 12 godzin) pn. *Międzynarodowa współpraca naukowa*. Wszyscy pracownicy naukowcy prowadzący ww. zajęcia posiadali odpowiednie przygotowanie merytoryczne i praktyczne oraz doświadczenie w zarówno w pozyskiwaniu środków zewnętrznych jak i realizacji międzynarodowych programów i projektów badawczych.

[Dowód: akta kontroli str. 117, 170-172]

1.6. Zgodnie z obowiązującą w DSW procedurą ISO PS-14,6.2 *Organizowanie i realizacja procesu kształcenia* odnotowano m.in., że doktoranci uczestniczą w ocenie, jakości procesu dydaktycznego w toku ewaluacji semestralnej. Ocenie doktorantów podlegali pracownicy dydaktyczni etatowi i nieetatowi. Ocena doktorantów dotyczyła: [1] wymagań stawianych doktorantom: jasne cele i plan zajęć, jasność kryteriów oceny, zgodność oceny z podanymi wymaganiami; [2] realizacji zajęć: kompetentne prowadzenie zajęć dydaktycznych, umiejętność przekazywania treści, merytoryczny poziom zajęć, dostosowanie metod pracy do rodzaju zajęć, właściwe wykorzystanie czasu trwania zajęć, właściwa komunikacja z doktorantami; [3] rzetelności: terminowe odbywanie zajęć, zgodność postępowania

z normami społecznymi i z regulaminem studiów, dostępność na konsultacjach; [4] stopnia spełnienia oczekiwań po zrealizowanej usłudze kształcenia.

Badanie ewaluacyjne było przeprowadzane za pomocą ankiet kwestionariuszowych, w których doktoranci oceniali pracę poszczególnych wykładowców w skali od 1 do 5 w odniesieniu do ww. kategorii, przy czym 1 - oznaczał całkowicie rozminięcie się z oczekiwaniami, a 5 - całkowite spełnienie oczekiwań.

[Dowód: akta kontroli str. 118-119, 173-190]

Kierownik studiów doktoranckich w złożonych wyjaśnieniach podał, że doktoranci mają zapewnioną pełną anonimowość przy dokonywaniu oceny zajęć dydaktycznych na studiach doktoranckich. Formularze oceny są rozdawane doktorantom przez pracownika sekretariatu studiów doktoranckich lub przez kierownika studiów doktoranckich w czasie zajęć: *Elementy prawa o szkolnictwie wyższym – konwersatorium projakościowe*. Po wypełnieniu formularzy oceny doktoranci wkładają wypełnione przez siebie formularze do wspólnej teczki. Ankiety są przekazywane pracownikowi WNP, który opracowuje raport. Nie ma żadnej możliwości ustalenia tożsamości doktorantów wypełniających poszczególne formularze ankiety. Doktoranci są oczywiście informowani o anonimowym charakterze oceny.

[Dowód: akta kontroli str. 118-119]

Procedurę analizowania wyników ewaluacji dokonywanej przez doktorantów określono w Zarządzeniu Dziekana WNP nr 9/2012 z dnia 17 lipca 2012 r. Wynika z niej m.in., że: [1] ewaluację należy przeprowadzać, co najmniej raz w roku; [2] Kierownik studiów doktoranckich przekazuje wyniki ewaluacji doktorantom oraz pracownikom prowadzącym zajęcia; [3] Kierownik studiów doktoranckich przekazuje raport z ewaluacji Dziekanowi WNP; [4] Dziekan, po zasięgnięciu opinii kolegium dziekańskiego, podejmuje ewentualne decyzje dotyczące zmian w organizacji studiów doktoranckich.

[Dowód: akta kontroli str. 186]

Kierownik studiów doktoranckich w złożonych wyjaśnieniach stwierdził, że władze Wydziału Nauk Pedagogicznych wyciągają praktyczne wnioski z oceny zajęć dokonywanej przez doktorantów. Jako przykłady podał m.in., że: [1] w 2011 roku doktoranci przekazali kierownikowi studiów doktoranckich postulat przesunięcia przedmiotu *Problemy filozofii współczesnej* z IV roku studiów na rok I, stwierdzając, że zdobycie pewnego zasobu wiedzy filozoficznej już w pierwszym semestrze studiów pomoże im w studiowaniu innych przedmiotów. Doktoranci wnioskowali też o rozszerzenie oferty przedmiotów pedagogicznych. Rada Wydziału przychyliła się do postulatów doktorantów i wprowadziła już na I roku studiów doktoranckich przedmiot: *Kategorie i pojęcia filozofii współczesnej* oraz przedmiot: *Współczesne systemy edukacyjne*; [2] w ewaluacji zajęć po semestrze zimowym roku akademickiego 2013/2014 najniższą ocenę otrzymał prowadzący przedmiot *Techniki edytorskie pracy naukowej*, który był zatrudniony na podstawie umowy o dzieło. W związku z powyższym Dziekan WNP podjęła decyzję o zakończeniu współpracy z tym prowadzącym.

[Dowód: akta kontroli str. 119]

Ustalone
nieprawidłowości

Ocena częściowa

W działalności DSW w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

W DSW stworzono odpowiednie warunki kształcenia na studiach doktoranckich. Wszyscy doktoranci mieli przydzielonych opiekunów naukowych a średnia liczba studentów przypadających na jednego opiekuna w badanym okresie wyniosła 1,9 studenta. Podkreślić przy tym należy, że przy doborze opiekunów naukowych dla poszczególnych doktorantów brano przede wszystkim pod uwagę deklarację planów naukowych doktoranta, a więc jego zainteresowań naukowo-badawczych. Umożliwiono również doktorantom odbycie praktyk w formie prowadzenia zajęć ze studentami w wymiarze określonym w uregulowaniach wewnętrznych Uczelni i zgodnym z postanowieniami ustawy psw.

2. Prawidłowość wykorzystania środków publicznych na rozwój i kształcenie doktorantów

Opis stanu
faktycznego

2.1. W latach 2012-2014 DSW otrzymała z MNiSW środki finansowe w wysokości ogółem 14 190 410 zł, z tego w 2012 r. – 5 225 930 zł, w roku 2013 r. – 3 884 950 zł i w 2014 r. – 3 884 950 zł. Środki te otrzymano w ramach różnych dotacji na następujące zadania:

a) dotacje na zadania związane z bezzwrotną pomocą materialną dla studentów i doktorantów w zakresie określonym w art. 173 ust. 1 oraz art. 199 ust. 1 ustawy psw w łącznej kwocie 10 532 800 zł, tj. 74,2% środków ogółem, z tego w roku akademickim 2012 r. – 4 220 700 zł, tj. 40,1%, w roku 2013 r. – 3 818 200 zł, tj. 36,2% i w 2014 r. – 2 493 900 zł, tj. 23,7%,

b) dotacje podmiotowe na dofinansowanie zadań projakościowych związanych z kształceniem uczestników na stacjonarnych studiach doktoranckich w zakresie określonym w art. 94b ust. 1 pkt 4 psw w kwocie łącznej 1 240 000 zł, tj. 8,7% środków ogółem, z tego w roku akademickim 2012 r. – 285 000 zł, tj. 23,0%, w roku 2013 r. – 435 000 zł, tj. 35,1% i w 2014 r. – 520 000 zł, tj. 41,9%,

c) dotacje podmiotowe na utrzymanie potencjału badawczego w kwocie łącznej 774 010 zł, tj. 5,4% środków ogółem, z tego w roku akademickim 2012 r. – 244 570 zł, tj. 31,6%, w roku 2013 r. – 251 420 zł, tj. 32,5% i w 2014 r. – 278 020 zł, tj. 35,9%,

d) dotacje na zadania związane ze stwarzaniem studentom i doktorantom będącym osobami niepełnosprawnymi warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia w zakresie określonym w art. 94 ust. 1 pkt 11 ustawy psw w kwocie łącznej 745 400 zł, tj. 5,3% środków ogółem, z tego w roku akademickim 2012 r. – 277 000 zł, tj. 37,2%, w roku 2013 r. – 260 500 zł, tj. 34,9% i w 2014 r. – 207 900 zł, tj. 27,9%,

e) dotacje podmiotowe na dofinansowanie zadań projakościowych dotyczących zwiększenia wysokości stypendiów doktoranckich, o których mowa w art. 200a ustawy psw, dla 30% najlepszych doktorantów w zakresie określonym w art. 94b ust. 1 pkt 5 psw w kwocie łącznej 740 000 zł, tj. 5,2% środków ogółem, z tego w roku akademickim 2012 r. – 170 000 zł, tj. 23,0%, w roku 2013 r. – 260 000 zł, tj. 35,1% i w 2014 r. – 310 000 zł, tj. 41,9%,

f) dotacje celowe na prowadzenie badań naukowych lub prac rozwojowych oraz zadań z nimi związanych, służących rozwojowi młodych naukowców oraz uczestników studiów doktoranckich, finansowanych w wewnętrznym trybie konkursowym w kwocie łącznej 158 200 zł, tj. 1,2% środków ogółem, z tego w roku akademickim 2012 r. – 28 660 zł, tj. 18,1%, w roku 2013 r. – 54 410 zł, tj. 34,4% i w 2014 r. – 75 130 zł, tj. 47,5%.

[Dowód: akta kontroli str. 191-266]

2.2. W DSP utworzono fundusz pomocy materialnej zgodnie z art. 103 ustawy psw. Nie utworzono natomiast takiego funduszu na WNP. Środki finansowe zgromadzone przez Uczelnię w centralnym uczelnianym funduszu pomocy materialnej były dzielone na poszczególne wydziały DSW, proporcjonalnie do liczby studentów i doktorantów każdego wydziału.

Rektor DSW w złożonym wyjaśnieniu podał, że na podstawie art. 174 ust. 2 ustawy psw Rektor w porozumieniu z uczelnianym organem samorządu studenckiego i uczelnianym organem samorządu doktorantów dokonuje podziału dotacji, o których mowa w art. 94 ust. 1 pkt 7 i ust. 4 ustawy.

W roku akademickim 2012/2013 zasady podziału ww. dotacji uregulowane były Zarządzeniem nr 42/2012 Rektora DSW z dnia 25 września 2012 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów i doktorantów DSW, natomiast w roku akademickim 2013/2014 Zarządzeniem nr 44/2013 Rektora DSW z dnia 20 września 2013 r. w sprawie zmian do Regulaminu ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów i doktorantów DSW. Świadczenia pomocy materialnej wymienione w art. 199 ust. 1 ustawy psw za wyjątkiem stypendiów Ministra, przyznawane były ze środków funduszu pomocy materialnej, o którym mowa w art. 103 ustawy psw. Zgodnie z § 1 pkt 2 Zarządzenia nr 42/2012 na podstawie art. 174 ust. 4 ustawy psw, środki z dotacji, o których mowa w art. 94 ust. 1 pkt 7 i ust. 4 ustawy psw, przeznaczone na stypendia rektora dla najlepszych studentów przyznawane w liczbie nie większej niż 10%

liczby studentów każdego kierunku studiów prowadzonego w uczelni stanowią nie więcej niż 40% środków przeznaczonych łącznie na stypendia rektora dla najlepszych studentów stypendia socjalne oraz zapomogi. Stosownie do § 2 pkt 1 Zarządzenia 42/2012 podziału środków zgromadzonych w Funduszu pomocy materialnej dla studentów i doktorantów na ustawowe formy pomocy materialnej dla studentów i doktorantów dokonuje Rektor w porozumieniu z uczelnianym organem samorządu studenckiego oraz uczelnianym organem samorządu doktorantów. Część środków zgromadzonych w Funduszu jest rezerwowana do dyspozycji Odwoławczej Komisji Stypendialnej ds. Studentów oraz Odwoławczej Komisji Stypendialnej ds. Doktorantów (§ 2 pkt 2 Zarządzenia 42/2012). Środki z Funduszu przeznaczone na pomoc materialną dla doktorantów nie mogą być mniejsze niż wynika to z proporcji liczby doktorantów do liczby studentów oraz nie większe niż 6% dotacji, o której mowa w § 1 ust. 2 (§ 2 pkt 3 Zarządzenia 42/2012). Zgodnie z § 10 pkt 1 Zarządzenia 42/2012 wysokość stypendiów, o których mowa w § 1 ust. 4 pkt 2-4 oraz § 1 ust. 5 pkt 2-4, zależy od wysokości środków zgromadzonych w Funduszu oraz od liczby studentów i doktorantów ubiegających się w danym roku akademickim o stypendia. Wysokość stypendiów, o których mowa w § 1 ust. 4 pkt 2-4 oraz z § 1 ust. 5 pkt 2-5 ustalana jest na początku roku akademickiego przez Rektora, po zasięgnięciu opinii samorządu studenckiego oraz samorządu doktorantów, na podstawie informacji przekazanych przez wydziałowe komisje stypendialne oraz uczelniane komisje stypendialne o ilości złożonych podań (§ 10 pkt 2 Zarządzenia 42/2012). Łączna wysokość stypendiów, o których mowa w § 1 ust. 4 pkt 2 i 4 oraz w § 1 ust. 5 pkt 2 i 4, nie może być większa niż 90% najniższego wynagrodzenia zasadniczego asystenta ustalonego w przepisach o wynagrodzeniu nauczycieli akademickich (§ 10 pkt 3 Zarządzenia 42/2012). W roku akademickim 2013/2014 podstawą do wyodrębnienia kwoty na pomoc materialną dla doktorantów były zapisy Zarządzenia nr 44/2013, które identycznie regulowały ww. kwestię, przy identycznym brzmieniu przepisów w tym zakresie. Zgodnie z ustawą wysokość stypendiów dla doktorantów została ustalona proporcjonalnie do liczby studentów na Wydziale i wynosiła 4,4%. Wysokość środków została zaakceptowana przez przedstawicieli doktorantów 6 listopada 2013 r.

[Dowód: akta kontroli str. 267-310, 315]

W latach akademickich 2012/2013 i 2013/2014 WNP przyznano łącznie 123 540 zł na prowadzenie badań naukowych lub prac rozwojowych służących rozwojowi młodych naukowców oraz uczestników studiów doktoranckich, z tego w roku akademickim 2012/2013 - 51 410 zł a w roku 2013/2014 - 72 130 zł.

Ustalono, że z przyznanej w roku akademickim 2012/2013 r. kwoty 51 410 zł sfinansowano następujące zadania: [1] na granty dla doktorantów i młodych naukowców²¹ wypłacono kwotę 33 681,51 zł; [2] na badania naukowe i prace rozwojowe służące rozwojowi młodych naukowców oraz uczestników studiów doktoranckich wydatkowano kwotę 17 728,49 zł, z tego na dofinansowanie publikacji dla doktorantów autorstwa Petera McLarena kwotę 17 000 zł oraz młodemu naukowcowi na dofinansowanie wyjazdu na konferencję kwotę 728,49 zł.

Z przyznanej WNP w roku akademickim 2013/2014 r. kwoty w wysokości 72 130 zł sfinansowano: [1] na granty dla doktorantów i młodych naukowców²² wypłacono kwotę 33 025,51 zł; [2] pozostała kwota w wysokości 39 104,49 zł została wydana na zakup sprzętu elektronicznego dla młodych naukowców i doktorantów, zakup oprogramowania służącego prowadzeniu badań, dofinansowanie publikacji dla doktorantów, dofinansowanie międzynarodowej konferencji naukowej organizowanej dla doktorantów.

[Dowód: akta kontroli str. 315-316, 343-353]

2.3. W latach 2012-2014 DSW otrzymała z dotacji podmiotowej na dofinansowanie zadań projaściowych, środki finansowe w wysokości ogółem 1 240 000 zł, z tego w 2012 r. -

²¹ W wyniku rozstrzygniętego konkursu na granty dla doktorantów i młodych naukowców przyznano środki finansowe dwóm młodym naukowcom (pracownikom etatowym WNP) i ośmiu uczestnikom studiów doktoranckich.

²² W wyniku rozstrzygniętego konkursu na granty dla doktorantów i młodych naukowców przyznano środki finansowe jednemu młodemu naukowcowi (pracownikowi etatowemu WNP) i siedmiu uczestnikom studiów doktoranckich.

285 000 zł, w 2013 r. – 435 000 zł i w 2014 r. – 520 000 zł. Środki te zostały w całości przeznaczone na dofinansowanie działalności bieżącej dotyczącej zadań związanych z kształceniem uczestników stacjonarnych studiów doktoranckich na WNP. Analiza konta 766-004²³ wykazała, że w badanym okresie sfinansowane zostały następujące rodzaje wydatków:

- amortyzacja w wysokości ogółem 14 000,25 zł tj. 1,1% wszystkich wydatków, z tego w 2012 r. – 11 550,25 zł, w 2013 r. – 2 450 zł, w 2014 r. – 0 zł
- materiały i energia w wysokości ogółem 26 620,08 zł, tj. 2,1%, z tego w 2012 r. – 10 573,44 zł, w 2013 r. – 11 622,54 zł, w 2014 r. – 4 424,10 zł,
- usługi obce w wysokości ogółem 233 054,75 zł, tj. 18,8%, z tego w 2012 r. – 45 246,18 zł, w 2013 r. – 60 514,31 zł, w 2014 r. – 127 294,26 zł
- usługi dydaktyczne w wysokości ogółem 6 360 zł, tj. 0,5%, z tego w 2012 r. – 900 zł, w 2013 r. – 3 000 zł, w 2014 r. – 2 460 zł,
- wynagrodzenia pracowników naukowo-dydaktycznych oraz pochodne od wynagrodzeń, umowy cywilnoprawne w wysokości ogółem 928 770,57 zł, tj. 74,9%, z tego w 2012 r. – 210 956,39 zł, w 2013 r. – 346 226,96 zł, w 2014 r. – 371 587,22 zł,
- usługi bankowe w wysokości ogółem 2 105 zł, tj. 0,2%, z tego w 2012 r. – 462 zł, w 2013 r. – 1 643,00 zł, w 2014 r. – 0 zł
- podróże służbowe i wyjazdy naukowe oraz reklama w wysokości ogółem 29 089,35 zł, tj. 2,4%, z tego w 2012 r. – 5 311,74 zł, w 2013 r. – 9 543,19 zł, w 2014 r. – 14 234,42 zł.

Obszary objęte finansowaniem z otrzymanej dotacji zostały określone w zarządzeniu nr 72/2012 Rektora DSW z dnia 10 grudnia 2012 r., zgodnie, z którym z dotacji mogły być finansowane w szczególności: [1] część wynagrodzeń pracowników naukowo-dydaktycznych WNP proporcjonalnie do liczby godzin prowadzonych na studiach doktoranckich, stosownie do struktury wynagradzania w DSW, [2] część dodatków funkcyjnych osób nadzorujących studia doktoranckie, [3] honoraria dla osób prowadzących zajęcia na studiach doktoranckich na podstawie umowy o dzieło, [4] honoraria za usługi wewnętrzne i zewnętrzne na rzecz studiów doktoranckich, [5] koszty organizacji wydarzeń naukowych dla doktorantów, [6] koszty obsługi administracyjnej studiów doktoranckich, [7] część kosztów utrzymania i eksploatacji budynków, w których odbywają się studia doktoranckie, [8] koszty przewodów doktorskich.

[Dowód: akta kontroli str. 316, 354-355, 413-419]

2.4. W badanym okresie DSW pobierała od doktorantów kształcących się na stacjonarnych studiach doktoranckich opłatę w wysokości 5 000 zł rocznie²⁴. Doktoranci mogli wносить opłaty czesnego wybierając jedną z trzech możliwości: [1] przy opłacie jednorazowej korzystali z bonifikaty w wysokości 5% (4 750 zł); [2] wnosząc opłatę roczną w dwóch ratach korzystali z bonifikaty 2,5% (2 438 zł); [3] wpłacając dziesięć rat miesięcznych po 500 zł.

[Dowód: akta kontroli str. 316, 356-369]

2.5. W okresie od października 2012 r. do końca 2014 r. w DSP przyznano 336 stypendiów i innej pomocy materialnej dla doktorantów w wysokości ogółem 793 783 zł, z tego w okresie od października 2012 r. do końca 2012 r. – 69 w kwocie 80 987 zł, w 2013 r. – 137 w kwocie 345 405 zł i w 2014 r. – 130 w kwocie 367 391 zł. Formy pomocy były następujące:

- 152 doktorantów (45,2%) otrzymało stypendia dla najlepszych doktorantów w wysokości ogółem 96 503 zł (12,2%), z tego od października 2012 r. do końca 2012 r. – 39 doktorantów w kwocie 12 987 zł, w 2013 r. – 66 doktorantów w kwocie 43 725 zł i w 2014 r. – 47 doktorantów w kwocie 39 791 zł,
- 146 doktorantów (43,5%) otrzymało zwiększenia stypendiów z dotacji proaktywnościowej w wysokości ogółem 623 330 zł (78,5%), z tego od października 2012 r. do końca 2012 r. – 26 doktorantów w kwocie 64 740 zł, w 2013 r. – 57 doktorantów w kwocie 271 410 zł i w 2014 r. – 63 doktorantów w kwocie 287 180 zł,

²³ MNiSW – na zadania związane z kształceniem uczestników stacjonarnych studiów doktoranckich

²⁴ Zgodnie z zarządzeniem nr 13/2012 Rektora DSW z dnia 17 kwietnia 2012 r. w sprawie wysokości, zasad i terminów wnoszenia opłat za studia w roku akademickim 2012/2013 oraz zarządzeniem nr 6/2013 Rektora DSW w sprawie wysokości, zasad i terminów wnoszenia opłat za studia w roku akademickim 2013/2014

- 13 doktorantów (3,9%) otrzymało stypendia socjalne w wysokości ogółem 26 680 zł (3,4%), z tego od października 2012 r. do grudnia 2012 r. - jeden doktorant w kwocie 780 zł, w 2013 r. - pięciu doktorantów w kwocie 10 030 zł i w 2014 r. - siedmiu doktorantów w kwocie 24 550 zł,

- 25 doktorantów (7,4%) otrzymało stypendia specjalne dla osób niepełnosprawnych w wysokości ogółem 47 270 zł (5,9%), z tego od października 2012 r. do końca 2012 r. - trzech doktorantów w kwocie 2 480 zł, w 2013 r. - dziewięciu doktorantów w kwocie 20 240 zł i w 2014 r. - 13 doktorantów w kwocie 24 550 zł.

[Dowód: akta kontroli str. 311-315, 323-342, 420]

Różna była w badanym okresie wysokość wypłaconych stypendiów i pomocy materialnej przypadająca na jednego doktoranta i wynosiła odpowiednio:

- stypendia dla najlepszych doktorantów - w okresie od października 2012 r. do września 2013 r. minimalna i maksymalna kwota stypendium wynosiła 111 zł a w okresie od października 2013 r. do września 2014 r. minimalna kwota wynosiła 112,92 zł a maksymalna 162,92 zł, tj. więcej o 44,3%;

- zwiększenia stypendiów doktoranckich - w okresie od października 2012 r. do września 2014 wszyscy doktoranci otrzymywali stypendium w jednakowej wysokości po 830 zł;

- stypendia socjalne - w okresie od października 2012 r. do września 2013 r. minimalna kwota - 390 zł a maksymalna - 480 zł (więcej o 23,1%) a w okresie od października 2013 r. do września 2014 r. minimalna kwota - 320 zł a maksymalna 630 zł (więcej o 96,9%);

- stypendia specjalne dla osób niepełnosprawnych - w okresie od października 2012 r. do września 2013 r. minimalna kwota to 380 zł a maksymalna - 480 zł (więcej o 26,2%) a w okresie od października 2013 r. do września 2014 r. minimalna kwota - 280 zł a maksymalna 630 zł (więcej o 125%);

- zapomogi - w okresie od października 2012 r. do września 2013 r. minimalna kwota - 1 000 zł a maksymalna - 1 200 zł (więcej o 20%) a w okresie od października 2013 r. do września 2014 r. minimalna kwota - 600 zł a maksymalna 1 000 zł (więcej o 66,7%).

[Dowód: akta kontroli str. 421]

2.6. W badanym okresie doktoranci WNP DSW nie otrzymywali stypendium doktoranckiego, ponieważ jak wyjaśnił Kierownik studiów doktoranckich, Uczelnia nie dysponowała środkami publicznymi na ten cel. Wypłacano natomiast każdego roku studiów dla 30% najlepszych doktorantów tzw. zwiększenie stypendium doktoranckiego z dotacji projakościowej na podstawie art. 200a ustawy psw. Kwota tego zwiększenia wynosiła 830 złotych miesięcznie i była wypłacana przez 12 miesięcy (od października do września).

Szczegółowe warunki przyznawania zwiększenia stypendium doktoranckiego określone zostały w zarządzeniu nr 23/2011 Rektora DSW z dnia 21 grudnia 2011 r. w sprawie Regulaminu przyznawania stypendiów doktoranckich oraz zwiększenia stypendium doktoranckiego z dotacji projakościowej uczestnikom stacjonarnych studiów doktoranckich DSW. Przyjęto zasadę, że w przypadku doktorantów I roku studiów doktoranckich zwiększenie stypendium doktoranckiego może być przyznane tym doktorantom, którzy uzyskali bardzo dobre wyniki w postępowaniu rekrutacyjnym i znaleźli się w 30% najlepszych doktorantów I roku studiów. W przypadku dalszych lat studiów doktoranckich zwiększenie można przyznać tym 30% doktorantów danego roku, którzy w poprzednim roku studiów doktoranckich wyróżniali się osiągnięciami w pracy badawczej. Stypendium jest przyznawane przez Rektora Uczelni na wniosek doktoranta (złożony na odpowiednim formularzu) zaopiniowany przez wydziałową komisję doktorską wydziału prowadzącego stacjonarne studia doktoranckie. Wnioski o przyznanie zwiększenia stypendium doktoranckiego składa się do 20 października. Do wniosku o stypendium doktoranci II, III i IV roku dołączają kartę osiągnięć doktoranta, w której jest dokumentowana działalność badawcza wnioskodawców w roku akademickim poprzedzającym rok składania wniosku o stypendium. Zarządzeniem nr 29/2012 Rektora DSW z dnia 2 lipca 2012 r. powołano Wydziałową Komisję Doktorancką WNP do opiniowania wniosków o przyznanie stypendium doktoranckiego i wniosków o zwiększenie stypendium doktoranckiego z dotacji podmiotowej na dofinansowanie zadań projakościowych.

[Dowód: akta kontroli str. 317-318, 370-410]

W wyniku kontroli dokumentacji losowo wybranych 10 doktorantów²⁵, którzy kształcili się na drugim roku studiów w każdym z akademickich lat badanego okresu (tj. 19,6% z tego roku) i otrzymywali stypendium dla najlepszych doktorantów stwierdzono, że spełniali oni kryteria określone w powyższym zarządzeniu nr 23/2011 Rektora DSW a wnioski złożone zostały do dnia 20 października 2012 r. i 2013 r. Pierwsza wypłata stypendiów nastąpiła w miesiącu grudniu 2012 r. i 2013 r., w którym skumulowano wypłatę stypendiów za trzy miesiące (październik, listopad i grudzień). W pozostałych miesiącach wypłaty stypendiów przebiegały na bieżąco.

[Dowód: akta kontroli str. 422]

Wyjaśniając przyczynę skumulowania wypłat w miesiącu grudniu Prorektor ds. finansowych podał, że wypłata nastąpiła bezpośrednio po otrzymaniu listy wypłat od Komisji Stypendialnej. Powodem opóźnienia wypłaty w grudniu zamiast w listopadzie mogła być przedłużona rekrutacja, kompletowanie niezbędnej dokumentacji przez Komisję oraz obowiązujący w procedurze czas na odwołanie.

[Dowód: akta kontroli str. 467-468]

2.7. W badanym okresie stan zatrudnienia asystentów na WNP wykazywał tendencję malejącą i wynosił na koniec 2012 r. – 12 osób, 2013 r. – dziewięć osób i na koniec 2014 r. cztery osoby. Zmniejszenie stanu osobowego asystentów wynikało głównie z faktu, iż otrzymywali oni stopień doktora i przechodzili na stanowiska adiunktów.

Kierownik studiów doktoranckich w złożonych wyjaśnieniach podał, że stosowana na Uczelni procedura ISO przewiduje możliwość zatrudniania pracowników naukowo-dydaktycznych, (czyli również asystentów) w trybie konkursu. Niemniej jednak w kontrolowanym okresie WNP nie ogłaszał konkursów na stanowiska asystentów, ponieważ nie było potrzeb kadrowych w tym względzie. Dodał również, że wynagrodzenie asystentów jest w DSW wypłacane ze środków własnych Uczelni, a nie ze środków publicznych.

[Dowód: akta kontroli str. 319-320, 411-412]

2.8. W latach akademickich 2012/2013 i 2013/2014 wystąpiły dwa przypadki, że doktorant był równolegle zatrudniony na stanowisku asystenta w DSW. W jednym przypadku zbieżność ta trwała 12 miesięcy, tj. asystent pracujący na WNP rozpoczął studia doktoranckie w dniu 1 października 2012 r. a Uczelnia rozwiązała z nim stosunek pracy w dniu 30 września 2013 r. Doktorant ten pracując jednocześnie, jako asystent nie pobierał żadnego stypendium.

W drugim zaś przypadku zbieżność ta trwała jeden miesiąc, tj. asystent pracujący na WNP rozpoczął studia doktoranckie w dniu 1 października 2013 roku a Uczelnia rozwiązała z nim stosunek pracy 31 października 2013 r. Doktorant w tym okresie otrzymywał tzw. zwiększenie stypendium doktoranckiego oraz stypendium dla najlepszych doktorantów, ponieważ w procesie rekrutacyjnym na studia doktoranckie w roku akademickim 2013/2014 uzyskał liczbę punktów, która plasowała go wśród doktorantów spełniających warunki do otrzymywania stypendiów.

[Dowód: akta kontroli str. 320, 469]

2.9. Żaden z doktorantów WNP nie otrzymywał w badanym okresie stypendium doktorskiego, przyznawanego przez DSW, przewidzianego w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 lipca 2011 roku w sprawie warunków przyznawania stypendiów osobom, którym wszczęto przewód doktorski²⁶. Sekretariat studiów doktoranckich nie dysponował wiedzą na temat tego, czy jacyś doktoranci otrzymują stypendium doktorskie przyznawane przez ich „pracodawcę, osobę prawną lub fizyczną”.

[Dowód: akta kontroli str. 320-321]

²⁵ Pięciu doktorantów drugiego roku studiów w roku akademickim 2012/2013 i pięciu doktorantów drugiego roku studiów w roku akademickim 2013/2014.

²⁶ Dz. U. z 2011 r., Nr 160, poz. 956.

2.10. W badanym okresie doktoranci nie uczestniczyli w projektach badawczych finansowanych ze środków NCN i NCBiR bądź z innych środków zewnętrznych przeznaczonych dla doktorantów i młodych naukowców, ponieważ doktoranci nie aplikowali o te środki. Brali natomiast czynny udział w dwóch projektach: [1] w projekcie EDITE finansowanym ze środków European Commission-LLP-ERASMUS w wysokości 4 286,45 euro oraz [2] w projekcie International Study of City Youth finansowanym ze środków Melbourne University w wysokości 68 750 zł, ale nie byli w tych projektach beneficjentami.

[Dowód: akta kontroli str. 470]

Ustalone
nieprawidłowości

Ocena cząstkowa

W działalności DSW w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

W DSW prawidłowo wykorzystywano przyznane przez MNiSW środki publiczne na rozwój i kształcenie doktorantów. Rektor DSW w wydanych zarządzeniach określił zasady i obszary objęte finansowaniem z otrzymanych dotacji, co miało niewątpliwy wpływ na wydatkowanie środków publicznych w sposób gospodarny. W ocenie NIK, Uczelnia winna podjąć skuteczniejsze działania, aby zachęcić doktorantów do czynnego uczestniczenia w projektach badawczych finansowanych ze środków NCN i NCBiR bądź innych środków zewnętrznych przeznaczonych dla doktorantów i młodych naukowców, bo dotychczasowy udział w tych projektach był niezadawalający i na tym polu jest jeszcze dużo do zrobienia.

3. Skuteczność kształcenia kadr naukowych

Opis stanu
faktycznego

3.1. W DSW przyjęto następujące zasady dokumentowania sprawowania przez opiekunów naukowych opieki nad doktorantami: [1] opiekunowie podpisują zobowiązanie do sprawowania opieki naukowej nad doktorantem; [2] na zakończenie każdego semestru przygotowują zestawienie doktorantów, nad którymi sprawowali opiekę naukową; [3] pod koniec każdego roku akademickiego wystawiają opinię dotyczącą postępów w przygotowaniu rozprawy doktorskiej przez doktoranta (opis stanu realizacji tematu podjętego przez doktoranta oraz prognoza dokonań w kolejnym roku). Czynią to w punkcie VIII *Karty osiągnięć doktoranta*, którą każdy doktorant ma obowiązek złożyć do 30 czerwca każdego roku, z możliwością przedłużenia do 20 września; [4] wpisują do systemu USOS²⁷ ocenę za każdy semestr seminarium doktoranckiego; [5] wystawiają pisemną opinię na temat działalności naukowej doktoranta przy wszczynaniu przez Radę Wydziału jego przewodu doktorskiego. W trakcie posiedzenia Rady Wydziału, na którym jest otwierany przewód doktorski, prezentują sylwetkę doktoranta i jego dokonania naukowe; [6] wystawiają pisemną opinię do wniosku doktoranta o granty; [7] opiniują pisemnie wnioski doktorantów o dofinansowanie wyjazdów naukowych; [8] opiniują wnioski doktorantów o przedłużenie studiów doktoranckich ze względu na konieczność prowadzenia długotrwałych badań naukowych.

[Dowód: akta kontroli str. 471, 474-499]

W przypadku doktorantów przyjęto zasadę, że składali po każdym roku studiów sprawozdanie z działalności naukowej i organizacyjnej na zatwierdzonym przez Radę Wydziału formularzu *Karta osiągnięć doktoranta*. W karcie dokumentują całą działalność naukową w ciągu minionego roku akademickiego i szczegółowo sprawozdają się z postępów w pracy nad doktoratem, opisując dotychczasowy przebieg pracy nad rozprawą doktorską, przedstawiając plan pracy naukowej na następny rok akademicki, podając przewidywany termin wszczęcia przewodu doktorskiego lub ukończenia dysertacji. Kontrola losowo wybranych akt osobowych 10 doktorantów wykazała, że wszyscy oni posiadali wypełnione i podpisane *Karty osiągnięć doktoranta*.

[Dowód: akta kontroli str. 107-109, 471-472]

3.2. W WNP DSW nie obowiązuje zasada, iż otwarcie przewodu doktorskiego jest warunkiem zaliczenia określonego roku studiów, natomiast w programie studiów doktoranckich (punkt VI.4) postanowiono, iż otwarcie przewodu doktorskiego powinno nastąpić z reguły przed końcem III roku studiów doktoranckich. W nowym regulaminie

²⁷ Uniwersytecki System Obsługi Studiów

studiów doktoranckich w DSW, który został zatwierdzony przez senat w kwietniu 2015 roku, umieszczono zasadę, w myśl której doktorant ostatniego roku studiów doktoranckich, któremu nie wszczęto przewodu doktorskiego, i który nie złożył ukończonej rozprawy doktorskiej do dnia 30 września ostatniego roku studiów, może zostać skreślony z listy uczestników studiów doktoranckich (§ 36 nowego regulaminu studiów doktoranckich).

[Dowód: akta kontroli str. 471-472, 500-503]

Studia doktoranckie na WNP zostały uruchomione 1 października 2010 roku, dlatego też rok akademicki 2013/2014 był ostatnim rokiem studiów (czwartym) III stopnia a zarazem pierwszym w historii DSW, w którym pojawili się absolwenci studiów III stopnia. W roku akademickim 2013/2014 na ostatnim roku studiów doktoranckich było 20 doktorantów²⁸, z czego pięć osób miało otwarte przewody doktorskie.

[Dowód: akta kontroli str. 504]

3.3. W latach 2012-2014 uczestnicy studiów doktoranckich WNP opublikowali ogółem 55 artykułów lub innych prac badawczych, z tego w 2012 r. – 12, w 2013 r. – 20 i w 2014 r. – 23. Najwięcej publikacji, bo 36, tj. 65,5% stanowiły autorstwa rozdziałów w pracach zbiorowych pod redakcją, z tego w 2012 r. – 11, w 2013 r. – 13 i w 2014 r. – 12. Pozostałe 13 publikacji stanowiły artykuły w czasopismach punktowanych naukowo znajdujących się w wykazie MNiSW, z tego w 2012 r. – jeden artykuł, w 2013 r. – cztery i w 2014 r. – osiem.

[Dowód: akta kontroli str. 504]

3.4. W latach akademickich 2012/2013 i 2013/2014 studia doktoranckie na WNP DSW ukończyło 18 osób²⁹, w tym jedna osoba obroniła przewod doktorski (tj. 5,6%).

Wyjaśniając przyczyny powyższego stanu Kierownik studiów doktoranckich podał, że pierwszym i najważniejszym powodem może być to, że stosownie do przepisów prawa, które dotyczyły doktorantów rozpoczynających studia doktoranckie przed 1 października 2011 r., status absolwenta studiów doktoranckich uzyskiwała osoba również w sytuacji, w której nie otrzymała stopnia doktora. Tego typu regulacja mogła spowodować, że część doktorantów - mimo werbalnych deklaracji, wewnętrznych chęci, a nawet podejmowanych starań - nie czuła się wystarczająco zmotywowana do otwierania przewodu doktorskiego, skoro mogła bez niego uzyskać świadectwo ukończenia studiów doktoranckich. Kierownik studiów doktoranckich wskazał, również, iż absolwenci studiów doktoranckich WNP DSW uzyskali we wrześniu 2014 r. takie świadectwa i zdawali się wielce ukontentowani tym osiągnięciem. Na uroczystość rozdania świadectw zaprosili swoje rodziny, i wraz z nimi świętowali ukończenie studiów trzeciego stopnia.

Drugim powodem może być to, iż program studiów doktoranckich obowiązujący przed 1 października 2011 r. był - zgodnie z obowiązującymi wówczas przepisami - znacznie mniej intensywny, a w odniesieniu do doktorantów pozwalający na znacznie większą swobodę, niż aktualnie obowiązujący program studiów doktoranckich, wprowadzony zgodnie z rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia z 1 września 2011 r. *w sprawie kształcenia na studiach doktoranckich w uczelniach i jednostkach naukowych*³⁰, w którym przewidziano precyzyjnie, jaki rodzaj modułów treściowych powinien być zawarty w programie.

Trzecim powodem może być to, że we wrześniu 2014 roku mury DSW opuścił pierwszy rocznik studiów doktoranckich. Mimo długoletniego bogatego doświadczenia większości profesorów WNP w indywidualnej opiece nad doktorantami (tylko na Wydziale Nauk Pedagogicznych DSW odbyło się 31 obron prac doktorskich kandydatów spoza studiów doktoranckich, a przecież profesorowie DSW wypromowali, co najmniej kilkudziesięciu doktorantów na innych uczelniach w Polsce), część kadry stopniowo zyskiwała doświadczenie w ustrukturyzowanym - w ramach studiów doktoranckich - wspieraniu postępów doktorantów w przygotowywaniu rozprawy doktorskiej.

[Dowód: akta kontroli str. 504-519]

²⁸ 18 osób ukończyło studia a dwie udały się na tzw. przedłużenie studiów.

²⁹ W roku akademickim 2013/2014.

³⁰ Dz. U. z 2011 r. Nr 196, poz. 1169, od dnia 2 lutego 2015 r. Dz. U. z 2015 r., poz. 172.

Rektor DSW wyjaśnił, że opisana sytuacja była wynikiem obowiązującego wówczas prawa i dotyczy wszystkich absolwentów studiów doktoranckich w Polsce. Statystyki wskazują, że w roku 2013 nadano stopień doktora 6093 osobom, w tym około 50% z nich obroniło rozprawę doktorską po upływie trzech lat od otwarcia przewodu³¹. Wydaje się, że ta konsekwencja została uwzględniona w nowelizacji ustawy psw.

Indywidualne losy absolwentów 2014 r. studiów III stopnia WNP DSW były bardzo zróżnicowane i będą analizowane przez jednostki ogólnouczelniane powołane do monitorowania losów absolwentów zgodnie z kalendarzem prac w roku 2015/2016. Już teraz można wskazać kilka scenariuszy życiowych realizowanych przez absolwentów, takich jak: podjęcie studiów doktoranckich równoległych na uczelni zagranicznej, podjęcie pracy w DSW, awans czy zmiana miejsca pracy.

DSW podjęła następujące działania w celu intensyfikacji pracy naukowej młodych badaczy, studentów i absolwentów studiów III stopnia na WNP polegające na:

1. powołaniu w 2015 r. Radę Programową Studiów Doktoranckich na WNP, której celem jest organizowanie i koordynowanie działalności naukowej doktorantów, ocena realizacji programu studiów doktoranckich oraz wsparcie w organizowaniu konferencji, seminariów dla doktorantów, wykładów otwartych, seminariów z Visiting professors;

2. powoływaniu przez Radę WNP Zespołów Opiniujących do oceny konspektu pracy doktorskiej; po spełnieniu warunków Absolwenci bez zwłoki wchodzi w procedurę otwarcia przewodu i dopuszczenia do egzaminu doktorskiego oraz przystępują do obrony;

3. systematycznej weryfikacji efektów kształcenia uzyskiwanych przez doktorantów oraz doskonalenie programów kształcenia w kolejnych cyklach w oparciu o wnioski z weryfikacji, ze szczególnym naciskiem na rozwój kompetencji metodologicznych i badawczych, mających kluczowe znaczenie w przygotowaniu dysertacji doktorskiej (nowe moduły dotyczące zarządzania projektami badawczymi i międzynarodowej współpracy badawczej);

4. organizacji cyklicznych warsztatów metodologicznych, poświęconych najnowszym orientacjom badawczym w naukach społecznych z udziałem wybitnych specjalistów z zakresu paradygmatów badań. Warsztaty są bezpłatne i dedykowane doktorantom Wydziału Nauk Pedagogicznych (Wojanów, Morawa, Wrocław);

5. umożliwieniu absolwentom kontynuacji współpracy z promotorami po zakończeniu studiów III stopnia (<http://www.dlaabsolwenta.dsw.edu.pl/zaproszenie-do-wspolpracy/>);

6. pełnym uczestnictwie doktorantów i absolwentów w wydarzeniach naukowych organizowanych w DSW, seminariach, pracach badawczych, włączanie w projekty naukowe (<http://www.dsw.edu.pl/nauka-i-badania/seminaria-wykłady-otwarte/>) oraz działalność Samorządu Doktorantów <http://www.dladoktoranta.dsw.edu.pl/samorząd-doktorantow/>.

Rektor DSW dodał również, że Uczelnia organizując proces kształcenia na studiach III stopnia dokłada wszelkich starań, by stworzyć doktorantom możliwości przygotowania dysertacji doktorskiej, a zakres podjętych działań znacznie wykracza poza wymogi określone w przepisach prawa zewnętrznego.

[Dowód: akta kontroli str. 520-522]

3.5. W badanym okresie w DSW nie zatrudniano absolwentów studiów doktoranckich na stanowiskach naukowo-dydaktycznych z uwagi na fakt, że pierwszy rocznik absolwentów tych studiów opuścił mury Uczelni we wrześniu 2014 r. DSW w roku akademickim 2014/2015 zatrudniła jednego swojego absolwenta na WNP na podstawie umowy o dzieło. Nie był to jednak absolwent, który jako jedyny doktorant obronił przewód doktorski na WNP.

[Dowód: akta kontroli str. 472-473]

3.6. W zakresie współpracy Uczelni z osobami, które ukończyły studia doktoranckie Kierownik studiów doktoranckich wyjaśnił, że dopiero przed 7 miesiącami, czyli we wrześniu 2014 r. 18 doktorantów czwartego roku ukończyło studia doktoranckie na WNP. Cześć absolwentów studiów doktoranckich (realizujących program kształcenia stosownie do wcześniejszych przepisów, gdy uzyskanie stopnia doktora nie było konieczne do ukończenia studiów doktoranckich) ma otwarte przewody doktorskie na WNP. Uczestniczą

³¹ Źródło: Szkoły wyższe i ich finanse w 2013 r., GUS 2014 r.

oni regularnie w konsultacjach z promotorami oraz biorą udział w niektórych wydarzeniach naukowych organizowanych przez Wydział (wykłady otwarte, konferencje naukowe). Jedna absolwentka studiów doktoranckich prowadzi zajęcia na WNP w roku akademickim 2014/2015 na podstawie umowy o dzieło (finansowane ze środków własnych Uczelni). Bierze udział w licznych wydarzeniach artystycznych we współpracy z Pracownią Sztuk Nowoczesnych. Kieruje teatrem studenckim na WNP, wyreżyserowała przedstawienie teatralne przed świętami Bożego Narodzenia w grudniu 2014 r. ze studentami kierunku Design Now. Dodał również, że spotyka się roboczo z niektórymi asystentami przygotowując projekt przyszłej współpracy. Planuje się w szczególności: [1] pozyskanie do współpracy instytucji, w których są zatrudnieni doktoranci, [2] stworzenie newslettera absolwentów, [3] organizowanie spotkań absolwentów (spotkania naukowe, dokształceniowe, towarzyskie), [4] przygotowanie, dostępnej na stronie studiów doktoranckich DSW, bazy danych absolwentów studiów doktoranckich.

[Dowód: akta kontroli str. 472-473]

3.7. DSW prowadziła regularne monitorowanie losów absolwentów studiów I i II stopnia, natomiast programem monitorowania nie objęto absolwentów studiów III stopnia, gdyż takich absolwentów w kontrolowanych latach nie było. Jak wyjaśnił Kierownik studiów doktoranckich badanie losów absolwentów studiów III stopnia rozpocznie się w na WNP od 1 października 2015 roku.

[Dowód: akta kontroli str. 473]

Ustalone
nieprawidłowości

Ocena cząstkowa

W działalności DSW w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

W ocenie NIK, niska była w DSW skuteczność kształcenia kadr naukowych mierzona za pomocą wskaźnika liczby doktorantów, którzy uzyskali stopień doktora do liczby absolwentów studiów doktoranckich, bo wynosiła zaledwie 5,6%. Również wskaźnik doktorantów, którzy otworzyli przewód doktorski do liczby absolwentów był niezadawalający i wynosił 27,8%. Jest to o tyle istotne, że, pomimo iż doktoranci DSW ponoszą opłaty za możliwość nauki na studiach III stopnia, to jednak tylko w latach 2012-2014 wydatkowano ze środków publicznych na ich kształcenie kwotę 2,2 mln zł. Częściowym usprawiedliwieniem takiego stanu był fakt, że był to pierwszy rocznik absolwentów studiów III stopnia, który opuścił mury Uczelni we wrześniu 2014 r. a zgodnie z uregulowaniami wewnętrznymi otwarcie przewodu doktorskiego powinno nastąpić przed ukończeniem trzeciego roku studiów, natomiast jego obrona w terminie nie dłuższym niż cztery lata.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

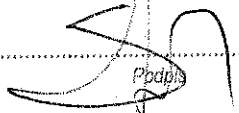
Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

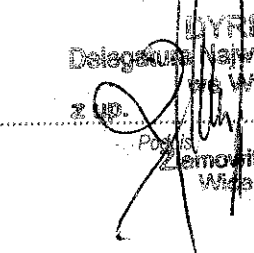
Zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli³² kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK we Wrocławiu.

Wrocław, dnia 15 czerwca 2015 r.

Kontroler
Andrzej Siekierka
Doradca ekonomiczny

Podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura we Wrocławiu
Dyrektor

DIREKTOR
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
we Wrocławiu
Ziemowit Florkowski
Wicedyrektor

³² Dz. U. z 2012 r., poz.82 ze zm.